

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย มาตรการระหว่างประเทศในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายไทยเพื่อนำมาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาแล้วได้บทสรุปและข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 บทสรุป

ปัญหาทางกฎหมายกรณีเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมตัวเด็กหรือเยาวชนมาตรวจสอบการจับกุม บทบัญญัติมาตรา 72 วรรคหนึ่งและวรรคสอง กำหนดให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กและเยาวชนมาตรวจสอบการจับกุมภายใน 24 ชั่วโมง ซึ่งเมื่อถึงเวลาที่ศาลทำการตรวจสอบการจับกุมแล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ พนักงานสอบสวนผู้นำตัวเด็กและเยาวชนซึ่งถูกจับกุมดังกล่าวไม่ได้รู้ถึงข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างการจับกุมตัวเด็กและเยาวชน เพราะพนักงานสอบสวนมีหน้าที่เพียงสรุปสำนวนการจับกุมเท่านั้น เกิดปัญหาทำให้ศาลไม่อาจตรวจสอบถึงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมได้อย่างแท้จริง ในการจับกุมเด็กและเยาวชนหากพิจารณาแล้วจะเห็นว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้จับเป็นผู้ทำหน้าที่จับกุมเด็กและเยาวชน ถือว่าเป็นผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์อันทำให้ได้รายละเอียดต่าง ๆ มากกว่าบุคคลอื่น ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้จับกุมได้เป็นผู้นำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุม ก็จะทำให้ศาลทราบรายละเอียดของเด็กและเยาวชนมากยิ่งขึ้น

การที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนต้องนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมภายในเวลา 24 ชั่วโมง เป็นการกำหนดเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่มุ่งเน้นให้ความคุ้มครองผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนเป็นหลัก ไม่คำนึงถึงฝ่ายเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในชั้นต้น คือ พนักงานสอบสวนซึ่งจะต้องเตรียมการทุกอย่างที่จำเป็นเพื่อใช้ในการตรวจสอบการจับกุม ซึ่งในแต่ละคดีมีความยุ่งยากซับซ้อนต่างกันการกำหนดให้ต้องดำเนินการภายใน 24 ชั่วโมงทุกกรณี จึงไม่เหมาะสมในทางปฏิบัติ

โดยเฉพาะกรณีที่มีเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำผิดหลายคน การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนจะยิ่งยากลำบาก และแม้เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมจะไม่ใช้พนักงานสอบสวนผู้ที่ต้องรับผิดชอบในการนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมและทำสำนวนการสอบสวนก็ตาม อาจส่งผลกระทบต่อหลักการหลีกเลี่ยงหรือละเว้นการจับกุมเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำผิดมาดำเนินการลงโทษทางกฎหมาย เพราะเมื่อพิจารณาถึงขั้นตอนการดำเนินการแล้วไม่สามารถที่จะกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไม่สอดคล้องกับสภาพในการปฏิบัติจริง เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมและพนักงานสอบสวนเสี่ยงต่อการเป็นผู้กระทำผิดต่อเด็กหรือเยาวชนที่ เป็นผู้กระทำผิดเสียเอง

ในกรณีความผิดที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าอาจเปรียบเทียบปรับได้ตามมาตรา 72 วรรคสาม ยังมีปัญหาการตีความข้อกฎหมายว่าหากผู้กระทำความผิดเป็น เด็กอายุไม่เกิน 15 ปี พนักงานสอบสวนจะต้องนำตัวเด็กไปตรวจสอบการจับกุมหรือไม่

คดีที่อาจเปรียบเทียบปรับได้เป็นข้อยกเว้นที่พนักงานสอบสวนไม่ต้องนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปให้ศาลตรวจสอบการจับกุม ต้องถือเอาอัตราโทษในคดีเป็นเกณฑ์พิจารณา หากเป็นคดีความผิดลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือในคดีที่เปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น ถือเป็นคดีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าอาจเปรียบเทียบปรับได้แล้ว ไม่ต้องแยกพิจารณาเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิดอีก การตีความกฎหมายที่แตกต่างกันอาจส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายไม่สอดคล้องและไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ก่อให้เกิดความสับสนแก่เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติอันอาจส่งผลกระทบต่อรูปคดีหรือต่อตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับได้

เมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด มาตรา 5 ให้ถืออายุของเด็กและเยาวชนในวันที่ความผิดได้เกิดขึ้น โดยมีผลทางกฎหมาย คือ พนักงานสอบสวนจะต้องนำตัวบุคคลซึ่งได้กระทำความผิดในขณะที่เป็นเด็กหรือเยาวชนไปศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อตรวจสอบการจับกุมตามมาตรา 72 แม้ว่าในขณะที่จับกุมตัวบุคคลนั้นจะมีอายุพ้นเกณฑ์ที่จะเป็นเด็กหรือเยาวชนแล้วก็ตาม แต่การสอบสวนผู้ต้องหาที่อายุพ้นเกณฑ์เด็กหรือเยาวชนแล้ว ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามวิธีการสำหรับเด็กในประการต่าง ๆ ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.2.1 ควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 72 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 จากเดิม

“ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับ ให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันที ภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนมาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนั้นด้วย”

แก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับ ให้พนักงานสอบสวนและ“เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมนำตัว”เด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันที ทั้งนี้ ภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนมาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนั้นด้วย

5.2.2 ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 72 วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 จากเดิม

“ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับ ให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันที ทั้งนี้ ภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนมาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนั้นด้วย”

แก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันที ทั้งนี้ ภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนมาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนั้นด้วย “เว้นแต่เป็นความผิดซึ่งมีอัตราโทษขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ให้อำนาจตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือในความคิดที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับ ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ให้ขยายระยะเวลาเป็นสี่สิบแปดชั่วโมง”

5.2.3 ควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 72 วรรคสาม จากเดิม

“บทบัญญัติมาตรานี้มิให้นำไปใช้บังคับในคดีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าคดีอาจเปรียบเทียบปรับได้”

แก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

“บทบัญญัติมาตรานี้มิให้นำไปใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เมื่อมีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดที่เปรียบเทียบได้

(2) ...”

5.2.4 ควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 72 วรรคสามจากเดิม

“บทบัญญัติมาตรานี้มิให้นำไปใช้บังคับในคดีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าคดีอาจเปรียบเทียบปรับได้”

แก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

“บทบัญญัติมาตรานี้มิให้นำไปใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เมื่อมีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดที่เปรียบเทียบได้

(2) เมื่อบุคคลใดกระทำความผิด ในขณะที่เป็นเด็กหรือเยาวชนและต่อมาถูกจับในขณะที่บุคคลนั้นมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์”